

A. Martí/J. Taboada/D. Royé/X. Fonseca

Os tempos e o clima de Galicia

 XERAIS BÁSICOS CIENCIA

de divulgación do Centro Nacional de Física de Partículas pola serie especial sobre a Relatividade e a Mecánica Cuántica. Forma parte de Climate Reality Project, fundado por Al Gore e tamén é membro da Asociación Española de Comunicación Científica.

ÍNDICE

PRÓLOGO [por Javier Martín Vide]	7
1. INTRODUCCIÓN	10
1.1 A singularidade climática de Galicia	13
1.2. A que se debe a diversidade de tempos e climas en Galicia?	16
Unha latitude temperada	16
Unha posición aberta ao océano Atlántico	17
Un relevo accidentado e intrincado	17
Un litoral recortado e dobremente exposto	19
Unha circulación do oeste predominante	19
Unhas masas de aire contrastadas	20
Unha baixa presión de Islandia e un poderoso anticiclón dos Azores	21
1.3. Fontes para o estudo dos tempos e do clima en Galicia	22
2. A RADIACIÓN E A INSOLACIÓN	24
2.1. Que diferenza hai entre radiación e insolación?	27
2.2. Onde se rexistran máis horas de sol?	28
2.3. Que cantidade de enerxía solar se recibe en Galicia?	33
3. AS TEMPERATURAS	36
3.1. Cales son os récords térmicos alcanzados en Galicia?	39
3.2. Cales son habitualmente as áreas máis calorosas e as máis frías? E os lugares con temperaturas máis suaves e confortables?	44
3.3. A que se deben estas variacións térmicas?	50
3.4. Que situacións de risco térmico afectan a Galicia?	54
Vagas de calor	54
Vagas de frío	57
Xeadas	59
3.5. Que é a sensación térmica?	64
3.6. Que son as illas de calor urbanas?	66
4. AS PRECIPITACIÓNS	74
4.1. Cales son os récords pluviométricos alcanzados en Galicia?	77
4.2. Cal é o lugar máis chuvioso de Galicia? E o máis seco?	80
4.3. En que meses do ano chove máis?	86
4.4. Onde chove con máis frecuencia?	88

4.5. Onde se producen máis precipitacións en forma de neve?	89
4.6. Como se forman as folepas de neve?	91
4.7. Como se orixinan as borrascas que chegan a Galicia?	93
4.8. Que diferenza hai entre chuvia, chuvasco e orballo?	96
4.9. Que situacións de risco pluviométrico se producen?	100
Temporais de chuvia e inundacións	100
Tormentas. Chuvieiros intensos, saraiba e aparato eléctrico	101
Temporais de neve	110
Períodos de seca.....	111
5. A NEBULOSIDADE E A HUMIDADE	114
5.1. Como se forman as nubes?	117
5.2. Cantos tipos de nubes hai?	118
5.3. Cales son as áreas con maior nebulosidade en Galicia?	119
5.4. Cantos tipos de néboas hai?	123
5.5. Cales son as áreas máis húmidas de Galicia?	126
5.6. Por que se forma o orballo e a xeadas?	127
5.7. Que é o carazo?	128
6. O VENTO	130
6.1. Cales son os récords de vento alcanzados en Galicia?	133
6.2. Cales son as áreas máis ventosas? E as que contan con máis calmas?	135
6.3. Por que sopra o vento?	139
6.4. Cales son as direccións habituais do vento en Galicia?	140
6.5. Cales son as situacións con ventos máis intensos?	142
Temporais de vento.....	142
Tornados e trombas mariñas.....	145
6.6. Poden chegar furacáns ata Galicia?	149
6.7. Que relación hai entre os ventos e o estado do mar?	150
6.8. Por que sopran as brisas mariñas no verán?	153
7. O CAMBIO CLIMÁTICO	154
7.1. Cales son as causas dos cambios do clima?	157
7.2. Como está cambiando o clima en Galicia?	160
7.3. Cales son os escenarios futuros do cambio climático en Galicia?	167
8. HISTORIAS E CURIOSIDADES DO TEMPO E DO CLIMA	170
8.1. Os anticiclóns deixan sempre bo tempo en Galicia?	173
8.2. Que son os «veranciños» de San Miguel e San Martiño?	175
8.3. Cantos centros de borrascas atravesan pola vertical de Galicia?	175
8.4. Por que en Ourense vai tanta calor no verán e tanto frío no inverno?	176
8.5. Con que situacións atmosféricas hai máis contaminantes no aire das cidades? ...	178
8.6. Por que cambian as cores do ceo?	179
8.7. Por que se produce o arco da vella?	182
8.8. Cando se forman os halos solares e lunares?	184
8.9. Poden influír os cambios do tempo na saúde das persoas?	184
8.10. Pode provocar o vento trastornos psíquicos nas persoas?	187
8.11. Como influen o tempo e o clima no viño?	188
8.12. Por que é beneficioso o frío para as árbores froiteiras?	190
8.13. Como influía o tempo nos naufraxios da Costa da Morte?	192
8.14. Cal é o mellor clima para vivir segundo os galegos?	193
8.15. Cales son os lugares de Galicia con maior aptitude climática para vivir?	195
8.16. Para que serven os calendarios climático-turísticos?	197
8.17. A sabedoría popular.....	198
8.18. A que cheira a chuvia?	200
8.19. Por que no verán está máis fría a auga das praias das Rías Baixas que nas praias cantábricas?	201
8.20. Cando comezan o verán e o inverno?	202
BIBLIOGRAFÍA	205
PARA SABER MÁIS SOBRE CLIMATOLOXÍA E METEOROLOXÍA.....	207
ATLAS ON LINE.....	207
OS AUTORES	209